

**«Aşgabat gazna biržasynyň Agzalyk
hakynda tertibini»
Paýdarlarynyň Umumy Ýygnagyň
2017-nji ýylyň 1-nji martyndaky
8 belgili Teswirnamasy bilen
TASSYKLANYLDY**

**AŞGABAT GAZNA BIRŽASYNYŇ
AGZALYK HAKYND A TERTIBI**

I. Giriş

1.1. Şu Tertip, “Gymmatly kagyrlar bazary hakynda” Türkmenistanyň kanunyna, “Türkmenistanda gymmatly kagyrlar bazaryny ösdürmegiň 2012 – 2016-njy ýyllar üçin döwlet maksatnamasy hakynda” Türkmenistanyň Prezidentiniň 2011-nji ýylyň 18-nji noýabryndaky 11906-njy Kararyna, şeýle hem Türkmenistanyň beýleki kadalaşdyryjy hukuk namalaryna laýyklykda işlenip taýýarlandy we Gazna biržasynda agzalyk toparyny, Gazna biržasynyň agzasy bolmaga dalaş edýän guramalara we Gazna biržasynyň agzalaryna bildirilýän talaplary, Gazna biržasynyň agzalygyna kabul etmegiň, Gazna biržasynda agzalygy togtatmagyň tertibini, şeýle hem Gazna biržasynyň agzalarynyň hukuklaryny we borçlaryny kesgitleýär.

1.2. Şu Tertipde peýdalanylýan düşüňjeler şulary aňladýar:

Gazna biržasy – Gymmatly kagyrlar bazarynyň hünärli gatnaşyjysy we gymmatly kagyrlar bazarynda söwdanyň guramaçysy bolup, gymmatly kagyrlar bazarynyň gatnaşyjylarynyň arasynda emissiýaly gymmatly kagyrlar we beýleki maliýe gurallary bilen raýat-hukuk geleşikleriniň gös-göni baglaşylmagyna ýardam edýän hyzmatlary amala aşyrýan tarap;

Gazna biržasynyň içerki resminamalary (Içerki resminamalar) – Gazna biržasynyň tertipnamasy, kadalary, içerki işlerini düzgünleşdirýän beýleki resminamalary we Gazna biržasynyň dolandyryş edaralarynyň öz ygtyýarlygynyň çäklerinde kabul eden çözümleri;

Ygtyýarlylandyryjy edara – Türkmenistanyň Maliýe ministrligi;

Ygtyýarly edara – Türkmenistanyň Maliýe ministrligi;

Emissiýa – emitent tarapyndan gymmatly kagyzlaryň goýberilmegi we olaryň raýat-hukuk geleşikleriniň baglaşylmagy arkaly birinji eýelerine ýerlenilmegi;

Emissiýaly gymmatly kagyrlar – şol bir wagtyň özünde şu alamatlary bilen häsiýetlendirilýän gymmatly kagyrlar:

a) «Gymmatly kagyrlar bazary hakynda» Türkmenistanyň Kanunynda bellenen görnüşiniň hem-de tertibiň berjaý edilmegi bilen tassyklanylmaga, geçirilmäge we amala aşyrylmaga degişli bolan emläk hukuklaryny berkidýärler;

b) Goýberilişler bilen ýerleşdirilýärler;

c) Özleriniň satyn alnan wagtyna garamazdan, bir goýberilişiniň içinde hukuklaryň amala aşyrylmagynyň deň möçberi we möhletleri bar.

Emissiýanyň prospekti – emitent, onuň maliýe ýagdaýy, goýberýän gymmatly kagyrlarynyň möçberi we olaryň goýberilmeginiň şertleri barada, şeýle hem «Gymmatly kagyrlar bazary hakynda» Türkmenistanyň Kanunyna laýyklykda başga maglumatlary özünde jemleýän resminama;

Gymmatly kagyrlar – mälim edilende birine geçirilmegi we amala aşyrylmagy mümkin bolan, özünde berkidilen emläk hukuklaryny tassyklaýan resminamalar. Gymmatly kagyrlar atly we teklipe ediji üçin bolup bilýärler:

Atly gymmatly kagyrlar – özlere bolan hukuklaryň geçmegi we olarda berkidilen emläk hukuklarynyň durmuşa geçirilmegi eýesiniň hökmany kybaplaşdyrylmagy we onuň adynyň gymmatly kagyrlaryň eýeleriniň sanawynda bellige alynmagy talap edilýän gymmatly kagyrlar;

Teklipe ediji üçin gymmatly kagyrlar – özlere bolan hukuklaryň geçmegi we olarda berkidilen emläk hukuklarynyň durmuşa geçirilmegi eýesiniň hökmany kybaplaşdyrylmagy talap edilmeýän gymmatly kagyrlar;

Maýa goýum (düýpli) gymmatly kagyry – atly gymmatly kagyryň ýa-da teklipe ediji üçin gymmatly kagyryň maýa goýum serişdesi hökmünde dolanyşykda bolýan we ýuridik şahsyň maýasynda maýa goýum paýy, oňa gatnaşmagyň paýy ýa-da başga bähbitli görnüşde eýeçiligiň bardygyny tassyklaýan görnüşü.

Gymmatly kagyrlar bazary – fiziki we ýuridik şahslaryň gymmatly kagyrlaryň emissiýasy we dolanyşygy bilen baglanyşykly gatnaşyklarynyň jemi;

Obligasiya – gymmatly kagyzlaryň bir görnüşi bolup, öz eýesiniň emitentden emissiýasynyň şertlerine laýyklykda we bellenilen möhletde onuň nominal bahasyny ýa-da başga emläk ekwiwalentini almaga bolan hukugyny berkidýän maýa goýum gymmatly kagyz. Obligasiya boýunça girdeji göterim we (ýa-da) diskont bolup durýar;

Gymmatly kagyzlaryň dolanyşygy – gymmatly kagyzlara bolan eýeçilik hukugynyň geçmegine getirýän raýat-hukuk geleşiginiň baglaşylmagy;

Gymmatly kagzyň eýesi – gymmatly kagyz özüne eýeçilik hukugynda ýa-da gaýry zat hukugynda degişli bolan şahys;

Gymmatly kagyzlaryň resminamalaşan görnüşi – gymmatly kagyzlara bolan emläk hukuklary kagyz göterijisinde bellenilýän we eýesi bolmalysy ýaly görnüşde resmileşdirilen gymmatly kagzyň ýa-da gymmatly kagzyň sertifikatynyň görkezilmegi esasynda anyklanylýan, ýa-da sertifikat deponirlenen halatynda – deponyň hasaby boýunça ýazgy esasynda anyklanylýan gymmatly kagyzlaryň görnüşi;

Gymmatly kagyzlaryň resminamalaşmadyk görnüşi – gymmatly kagyzlara bolan emläk hukuklary gymmatly kagyzlaryň eýeleriniň sanawynda bellenilýän we eýesi görkezilen sanawdaky ýazgy esasynda anyklanylýan ýa-da gymmatly kagyz deponirlenen halatynda – deponyň hasaby boýunça ýazgy esasynda anyklanylýan gymmatly kagyzlaryň görnüşi;

Gymmatly kagyzlaryň sertifikaty – emitent tarapyndan gymmatly kagyzlaryň eýesine onuň sertifikatda görkezilen gymmatly kagyzlarynyň sanyna bolan hukuklarynyň tassyklanylmagy üçin berilýän resminama;

Gymmatly kagyzlar bilen geleşikleri ýerine ýetirmek (Geleşikleri ýerine ýetirmek) – taraplaryň geleşiklerden gelip çykýan borçnamalary ýerine ýetirmek ýoly bilen gymmatly kagyzlar boýunça hasaplaşyklary amala aşyrmagy;

Resmi sanaw – Gazna Biržasynyň Söwda ulgamynda dolanyşykda bolmaga rugsat edilen gymmatly kagyzlaryň ähli görnüşleriniň Gazna Biržasynyň Içerki resminamalaryna laýyklykda düzülen we tassyklanan sanawy;

Gazna biržasynyň makleri – Gazna biržasynyň Birža söwdalaryny guramak we geçirmek boýunça jogapkär işgäri;

Dellal - degişli ygtyýarnamanyň esasynda işini amala aşyrýan gymmatly kagyzzar bazarynyň hünärli gatnaşyjysy bolup, tabşyryk ýa-da komissiýa şertnamasy esasynda hereket edýän ýa-da komissioner hökmünde gymmatly kagyzzar bilen raýat-hukuk geleşiklerini amala aşyrýan ýuridik şahys. Dellal müşderiniň tabşyrygy boýunça we serişdeleriniň hasabyna onuň bähbitlerinde hereket edýär;

Diler – degişli ygtyýarnamanyň esasynda işini amala aşyrýan gymmatly kagyzzar bazarynyň hünärli gatnaşyjysy bolup, öz adyndan we öz hasabyna satyn alyş we (ýa-da) satyş nyrlarynyň jemagat ygylan edilmegi arkaly ol gymmatly kagyzzar boýunça geleşikleriň ygylan edilen nyrlar boýunça ýerine ýetirilmeginiň borçnamasy bilen gymmatly kagyzzaryň satyn alnyş-satylyş geleşiklerini amala aşyrýan ýuridik şahys;

Rugsat sorayán tarap – edara görnüşli tarap, onuň başlangyjy bilen emitentiň gymmatly kagyzzarynyň Birža söwdalarynda dolanyşykda bolmagyna rugsat berilýär. Rugsat sorayán tarap hökmünde emitentiň özi hem, başga islendik gurama hem çykyş edip biler;

Market-meýker – Gazna Biržasy tarapyndan agza hökmünde ykrar edilen we belli bir görnüşdäki gymmatly kagyzzar boýunça ikitaraplaýyn kesilen nyrlary zygiderli ygylan etmek we goldamak borjy öz üstüne alan Gazna Biržasynyň agzasy;

Biržanyň agzasyň treýderi (Treýder) – Biržanyň agzasyň adyndan Birža tarapyndan geçirilýän gymmatly kagyzzar bilen söwdalara gatnaşýan şahsy tarap;

Söwdalara gatnaşygy – Söwda ulgamynda (Meýdançada) gymmatly kagyzzar bilen geleşikleri baglaşmaga rugsat berlen we Birža tarapyndan geçirilýän gymmatly kagyzzar bilen söwdalara gatnaşýan Biržanyň agzasy;

Anderrayter – maýa goýujy kompaniýa bolup, emitent bilen şertnama esasynda gymmatly kagyzzaryň emissiýasyny guramak boýunça dellalçylyk hyzmatlaryny edýän gymmatly kagyzzar bazarynyň hünärli gatnaşyjysy;

Listing – Emissiýaly gymmatly kagyzzaryň we beýleki maliýe gurallarynyň gazna birža söwdalaryna goýberilmegi;

Delisting – Emissiýaly gymmatly kagyzlaryň we beýleki maliýe gurallarynyň gazna birža söwdalaryndan aýrylmagy;

Listing kompaniýalary – gymmatly kagyzlary Resmi sanawa goşulan edara görnüşli taraplar;

Listing kompaniýasynyň maýalaşmagy – paýnamanyň bazar bahasyny listing kompaniýasynyň tölenen paýnamalarynyň sanyna köpelmek;

Lot – Gazna biržasy tarapyndan bellenen, gymmatly kagyzlaryň Gazna birža söwdalarynda baglaşylýan geleşikleriň birligi bolup durýan gymmatly kagyzlaryň bukjasy;

Bahalandyrmak (kotirowka) – Gymmatly kagyzlaryň bahalarynyň Gazna Biržasynyň söwdalarynda bellige alnan görkezijileri (bahalar, möçberler we beýleki mümkin bolan görkezijiler). Gazna Biržasynyň agzalarynyň gymmatly kagyzlary bilen geleşikleri baglaşmak üçin talaplarynyň we teklipleriniň Birža söwdalarynda bellige alnan görkezijileri, ýagny satyn almagyň aňrybaş çäkleri, satmagyň iň pes bahalary we möçberleri, talaplaryň we teklipleriň gabatlaşdyrylmagynyň (kanagatlandyrylmagynyň) netijeleri.

Birža tarapyndan amala aşyrylýan, Birža söwdalarynda dolanyşyga goýberilen gymmatly kagyzlary bilen söwdalaryň netijeleri baradaky maglumatlary toplamak, işlemek we yglan etmek;

Iki ugurly bahalandyrmak – gymmatly kagyzlaryň Biržanyň agzasy tarapyndan yglan edilen satyn alynýan we/ýa-da satylýan bahasy.

Iki ugurly bahalandyrylanda, Biržanyň agzasy gymmatly kagyzlaryň satyn alynjak bahasyny hem, satyljak bahasyny hem görkezýär. Biržanyň agzasy bu bahalar boýunça yglan eden ýa-da onuň kabul eden şertlerinde geleşik baglaşmaga taýýardyr;

Indikativ bahalandyrmak – gymmatly kagyzlaryň Biržanyň agzasy tarapyndan yglan edilen satyn alynýan we/ýa-da satylýan bahasy.

Indikativ bahalandyrylanda, Biržanyň agzasy bu bahalar boýunça yglan eden ýa-da onuň kabul eden şertlerinde geleşikleri baglaşman hem biler;

Berk bahalandyrmak – gymmatly kagyzlaryň Biržanyň agzasy tarapyndan yglan edilen satyn alynýan we/ýa-da satylýan bahasy.

Berk bahalandyrylanda Biržanyň agzasy bu bahalar boýunça yglan eden ýa-da onuň kabul eden şertlerinde geleşikleri baglaşmaga gysarnyksyz ylalaşýandygyny aňladýar;

Biržanyň Söwda ulgamy (Söwda ulgamy) – özara baglanyşykly jaýlaryň, enjamlaryň, esbaplaryň, maglumat-tehniki serişdeleriň, Içerki resminamalaryň we beýleki zerur bolan aktiwleriň we düzgünleriň jemi, olar arkaly Biržanyň agzalarynyň arasynda gymmatly kagyrlar bilen geleşikler baglaşylýar;

Birža meýdançasy (Meýdança) – Söwda ulgamynyň bir bölegi bolup, ol bu ulgamyň beýleki böleklerinden söwdalara gatnaşýanlara we onda dolanyşykda bolýan gymmatly kagyrlara bildirilýän özboluşly talaplar, şeýle hem gymmatly kagyrlar bilen geleşikleri baglaşmagyň we olary ýerine ýetirmegiň şertleri bilen tapawutlanýar;

Söwda ulgamynda (Meýdançada) dolanyşykda bolmak – gymmatly kagyzyň Söwda ulgamynda (Meýdançada) baglaşylýan geleşigiň predmeti bolmak mümkinçiligi;

Biržanyň Söwda günü (Söwda günü) – senenama gününüň çäklerinde Birža tarapyndan bellenen döwür, onuň dowamynda Biržanyň Söwda ulgamynda gymmatly kagyrlar bilen geleşikler baglaşylyp bilinýär;

Biržanyň Söwda sessiýasy (Söwda sessiýasy) – Söwda gününüň bir bölegi. Eger Söwda günü Birža tarapyndan aýry-aýry böleklere bölünmeýän bolsa, onda "Biržanyň Söwda günü (Söwda günü)" we "Biržanyň Söwda sessiýasy (Söwda sessiýasy)" düşüňjeler deň manyly bolup durýar;

Biržanyň ýörite hasaby –Türkmenistanyň kanunçylygyna laýyklykda, Biržanyň haýsy bir bankdaky ýörite hasaby;

TMB - Türkmenistanyň Merkezi banky;

Depozitariý – gymmatly kagyrlar bazarynyň ýöriteleşdirilen hünärli gatnaşyjysy bolup, depozitariniň hyzmatlaryndan peýdalanýan şahys – deponent bilen baglaşylan depozitar şertnamanyň esasynda gymmatly kagyrlaryň saklanylmagy

we (ýa-da) gymmatly kagyzlara bolan hukuklaryň geçmeginiň hasaba alynmagy boýunça hyzmatlary edýän edara görnüşli tarap;

"Depo" hasaby – Gymmatly kagyplar bazarynyň hünärli gatnaşyjysynyň Depozitariýdäki hasaby. "Depo" hasaby nominal saklamak we/ýa-da gymmatly kagyzlary hasaba almak üçin niýetlenýär;

T+0 usuly – Birža söwdalarynda baglaşylan geleşikler boýunça hasaplaşyklaryň usuly. T+0 usulynda baglaşylan geleşikler boýunça hasaplaşyklar, geleşikleriň baglaşylan günü amala aşyrylýar. T – söwdalaryň geçirilen gününüň şertli aňlatmasy, 0 – baglaşylan geleşikler boýunça gutarnykly hasaplaşyklary geçirmek üçin bellenen iş günleriniň sany;

T+N usuly – Birža söwdalarynda baglaşylan geleşikler boýunça hasaplaşyklaryň usuly. T+N usulynda baglaşylan geleşikler boýunça gutarnykly hasaplaşyklary geçirmek üçin bellenen iş günleriniň sany "N" şertli aňlatmasyna deňdir. "N" şertli aňlatmasy 3 (üç) iş günden köp bolmaly däldir;

T+3 usuly – Birža söwdalarynda baglaşylan geleşikler boýunça hasaplaşyklaryň usuly. T+3 usulynda baglaşylan geleşikler boýunça gutarnykly hasaplaşyklar, geleşikleriň baglaşylan gününden soň, üçünji iş günden gijä galman amala aşyrylýar;

"Outright" usuly – Birža söwdalarynda baglaşylan geleşikler boýunça hasaplaşyklaryň usuly. "Outright" usulynda baglaşylan geleşikler boýunça hasaplaşyklaryň senesi, geleşik baglaşylan pursatda Gazna Biržasy tarapyndan kesgitlenýär. Hasaplaşyklaryň möhleti 3 (üç) iş günden köp bolmaly däldir.

II. Umumy şertler

2.1. Gymmatly kagyplar bazarlarynda hünär işini amala aşyrmak hukugy bolan taraplar (Türkmenistan çägendäki ýuridik şahyslar) Gazna biržasynyň agzasy bolup bilerler.

2.2. Gazna biržasynda agzalyk, Gazna biržasynyň agzasynyň olaryň söwdasyna gatnaşyp bilýän maliýe gurallarynyň görnüşine baglylykda şu toparlara bölünýär:

2.2.1. "L" – Gazna biržasynyň Resmi sanawyna goşulan emissiýa edilen gymmatly kagyzlaryň söwdalaryna gatnaşmak hukugy bilen.

2.2.2. "G" – Gazna biržasynda dolanyşykda bolýan (söwdasy edilýän) döwletiň gymmatly kagyzlarynyň söwdalaryna gatnaşmak hukugy bilen.

2.3. Bir gurama birnäçe topar boýunça Gazna biržasynyň agzasy bolup biler.

2.4. Agzalyga degişli meseleler, hususan-da: "L", "G" toparlary boýunça agzalyk bermek, agzalygy togtatmak we agzalykdan çykarmak Gazna biržasynyň geňeşi tarapyndan amala aşyrylýar.

III. Gazna biržasynyň içerki resminamalary

3.1. Gazna biržasynyň içerki resminamalary Türkmenistanyň hereket edýän kanunçylygyna çapraz gelmeýän ýagdaýynda ulanylyp bilner.

3.2. Gazna biržasynyň içerki resminamalary onuň agzalaryna kagyz ýa-da kagyz däl görnüşde (elektron görnüşinde) berilýär.

3.3. Gazna biržasy öz agzalaryndan, olaryň dykgatyna ýetirilmedik içerki resminamalaryň talaplaryny, berjaý etmegi talap etmäge haky ýokdur.

Bu kada, Gazna biržasynyň agzasynyň içerki resminamalar bilen tanyşmak zerurdygy barada habar berilmegine garamazdan, olar bilen tanyşmadyk ýagdaýynda degişli däl.

3.4. Gazna biržasynyň içerki resminamalary onuň intellektual eýeçiliginde bolup durmaýar we Biržanyň agzalaryna diňe olaryň Birža bilen gatnaşyklarynda gollanmak maksady bilen berilýär. Gazna biržasynyň içerki resminamalarynyň nusgasyny almaga (köpeltmäge) rugsat edilýär.

IV. Gazna biržasynyň agzalygyna kabul etmek

4.1. Gazna biržasynyň agzalygyna kabul edilmegi üçin dalaşgär (mundan beýläk – Arza beren diýlip atlandyrylýar) Gazna biržasynyň şu Tertibiň 1-nji goşundysyndaky görnüş boýunça arza bermelidir, onuň ýanyna hökmany suratda şu resminamalar goşulýar:

4.1.1. Arza bereniň ýuridik şahys hökmünde döwlet tarapyndan bellige alnandygy (gaýtadan bellige alnandygy) hakyndaky şahadatnamanyň we Arza bereniň tertipnamasynyň bellenen tertipde tassyklanan nusgalary;

4.1.2. Gollaryň nusgalary we Arza bereniň möhüriniň şekili bolan kepillendiriş edarasynnda tassyklanana kartoçka;

4.1.3. Gazna biržasy tarapyndan bellenen görnüş boýunça maglumatnama; (Goşundy:3)

4.1.4. Arza bereniň ygtyýarly işgärleri tarapyndan gol çekilip, onuň möhüri basylyp tassyklanana, arza bereniň soňky hasabat senesindeki we Türkmenistanyň hereket edýän kanunçylygynda bellenen senedäki ýagdaýa görä maliýe hasabaty, onuň ýanyna goşulýan goşundylary;

4.1.5. Şu Tertibiň 2-nji goşundysyndaky görnüş boýunça Arza bereniň treýderleriniň sanawy;

4.1.6. Arza bereniň Gazna biržasynyň söwdalarynda baglaşylan geleşikleri ýerine ýetirmek boýunça Birža bilen pul hasaplaşyklaryny amala aşyrmak üçin peýdalanyljak türkmen manadyndaky gündelik bank hasabynyň maglumatlary görkezilen resminama;

4.1.7. Arza bereniň esaslyk maýasynda baş göterim we ondan köp möçberdäki paýlaryň eýeleriniň sanawy;

4.1.8. "L", "G" toparlar boýunça Gazna biržasyna agza bolup girmek üçin Arza beren şulary bermelidir:

- Ygtyýarlylandyryjy edara tarapyndan arza berene, berlen gymmatly kagyrlar bazarynda dellalçylyk we dilerlik işini amala aşyrmak üçin ygtyýarnamanyň asyl görnüşi we nusgasy (nusganyň dogrulygy barlanandan soň asyl görnüşi Arza berene gaýtarylýar);
- Arza bereniň treýderlerine ygtyýarlylandyryjy edara tarapyndan berlen, gymmatly kagyrlar bilen işlemäge hukuk berýän hünär şahadatnamalarynyň asyl görnüşleri we nusgalary (nusganyň dogrulygy barlanandan soň asyl görnüşi Arza berene gaýtarylýar).

4.1.9. Gymmatly kagyrlar bazarynda dellalçylyk we dilerlik işini amala aşyran bank däl guramalar "L", "G" toparlar boýunça Gazna biržasyna agza bolup girmek üçin soňky hasabat senesindeki ýagdaýa görä, maliýe durnuklylygynyň ölçegleriniň hasaplamalaryny, şeýle-de şol hasaplamalarynyň soňky 3 ýylyň

dowamy boýunça halkara auditor tarapyndan tassyklanan netijenamasyny bermelidirler.

4.2. Gazna biržasynyň agzalygyna kabul etmek baradaky arzanyň ýanyna şu Tertibiň 11-nji bölümünde görkezilen resminamalar goşulmadyk halatynda, Gazna biržasy tarapyndan oňa seredilmeyär.

4.3. Gazna biržasynyň agzalygyna kabul etmek baradaky arza seredilende, Gazna biržasyna Arza beren tarapdan we beýleki guramalardan, öz garaýşyna görä Arza bereni, Gazna biržasynyň agzalygyna kabul etmek barada esasly netijenamany işläp taýýarlamak üçin zerur bolan goşmaça resminamalary sorap almaga haky bardyr.

4.4. Gazna biržasyna agza bolup girmek üçin arza we talap edilen resminamalar, Gazna biržasyna degişli bölümleri ýa-da Gazna biržasynda döredilen ýörite topar tarapyndan seljerilip, Gazna biržasynyň geňeşiniň garamagyna hödürlenýär.

4.5. Gazna biržasynyň geňeşi, Gazna biržasynyň agzalygyna kabul etmek baradaky resminamalara 15 iş gününüň dowamynda seredýär we Arza bereni, Gazna biržasynyň agzalygyna kabul etmek mümkinçiligi barada netijenamany çykarýar.

4.6. Gazna biržasynyň agzalygyna kabul etmek baradaky arza seredilende, Gazna biržasynyň geňeşiniň Arza beren tarapyndan, Geňeşiň garaýşyna görä, Arza bereni Gazna biržasynyň agzalygyna kabul etmek barada esasly çözüdi işläp taýýarlamak üçin zerur bolan goşmaça resminamalaryň berilmegi barada çözügüt kabul etmäge haky bardyr.

Mundan başga-da, Gazna biržasynyň geňeşi, döwlet edaralaryndan we beýleki guramalardan Arza beren barada goşmaça maglumatlary almagyň zerurdygy hakynda çözügüt kabul edip biler.

4.7. Gazna biržasynyň geňeşi tarapyndan Gazna biržasynyň agzalygyna kabul etmek baradaky arza gaýtadan seretmek şu Tertibiň 16-nji bölümünde görkezilen iň soňky resminama alnandan soň baş iş gününüň dowamynda geçirilýär.

4.8. Arza bereni Gazna biržasynyň agzalygyna kabul etmek barada çözüdi kabul etmek bilen bir wagtda Gazna biržasynyň geňeşi Arza berene agzalyk derejesini berýär.

4.9. Gazna biržasynyň agzalygyna kabul edilendigi barada habar alandan soň, 2 hepdäniň dowamynda Arza beren, giriş agzalyk gatanjynyň tölegini geçirýär we Goşundy 4-de görkezilen mysaly şertnama laýyklykda agzalyk barada şertnama baglanyşýar. Şondan soň oňa bellige alyş belgisi berilýär.

4.10. Gazna biržasynyň agzalygyna kabul edilendigi barada habar alandan soň 2 hepdäniň dowamynda giriş agzalyk gatanjy tölenmedik (doly tölenmedik) halatynda Gazna biržasynyň geňeşiniň Arza bereni, Gazna biržasynyň agzalygyna kabul etmek baradaky çözüdi güýjüni ýitirýär.

Arza bereniň Gazna biržasynyň agzalygyna kabul etmek baradaky arzasyna gaýtadan seretmek şu Tertibiň 11 – 19-njy bölümlerinde we şu bölümiň 1-nji böleginde kesgitlenen tertipde geçirilýär.

4.11. Gazna biržasynyň agzasy bolup duran gurama agzalygyň goşmaça toparlaryny bermek, şu Tertibiň 11 – 20-nji bölümlerinde kesgitlenen tertipde geçirilýär. Şunda bu gurama şu Tertibiň 11-nji bölümünde görkezilen resminamalary (olaryň Gazna biržasynda bar bolan ýagdaýynda) bermek borjundan boşadylýar.

V. Gazna biržasynyň agzasyna söwdalara gatnaşmaga rugsat bermek.

Gazna biržasynyň agzasyny söwdalara gatnaşmaktan çetleşdirmek

5.1. Gazna biržasynyň geňeşi tarapyndan Arza bereni, Gazna biržasynyň agzalygyna kabul etmek barada çözüti kabul edilenden soňra, Gazna biržasy onuň treýderlerine Söwda ulgamy bilen işlemegi öwretmäge girişýär, soňra olar Gazna biržasynyň ygtyýarly işgärleri tarapyndan synagdan geçirilýär.

5.2. Gazna biržasynyň agzasyny oňa berlen agzalyk toparyna laýyk gelýän maliýe gurallary bilen geçirilýän söwdalara gatnaşmaga rugsat bermek, Gazna biržasynyň geňeşi tarapyndan Gazna biržasynyň şu agzasynyň treýderleriniň iň bolmanda biri Söwda ulgamy bilen işlemek boýunça synaglary üstünlikli tabşyran şertinde, giriş agzalyk gatanjy tölenenden soň amala aşyrylýar.

Aýratyn ýagdaýlarda Gazna biržasynyň çözüdi boýunça Gazna biržasynyň agzasy giriş agzalyk gatanjy tölenmezden oň hem söwdalara goýberilip bilner.

5.3. Söwdalara gatnaşmaga rugsat berlen Gazna biržasynyň agzasynyň Söwda ulgamy bilen işlemek boýunça synaglary üstünlikli tabşyran treýderine Gazna biržasy tarapyndan tassyklanýan görnüş boýunça şahsyýetnama berilýär, bu şahsyýetnamalar şol treýderlere we Gazna biržasynyň olar tarapyndan wekilçilik

edilýän agzasyna şu Gazna biržasynyň agzasyna berlen agzalyk toparyna laýyk gelýän maliýe gurallary boýunça söwdalara gatnaşmaga rugsat edilendiginiň subutnamasy bolup durýar.

5.4. Gazna biržasy tarapyndan maliýe gurallary bilen geçirilýän söwdalar we söwdalardan öňki we söwdalardan soňky mümkin bolan çäreleri (treýderleriň ygtyýaryna degişli çäreler) ýerine ýetirmek bilen bagly treýderiň islendik hereketleri we hereket etmezligi şu treýder tarapyndan wekilçilik edilýän Gazna biržasynyň agzasynyň hereketlerine (hereket etmezligine) deňleşdirilýär.

5.5. Gazna biržasynyň agzasynyň treýderi, Gazna biržasynyň çözgüdi bilen şu aşakdaky esaslar boýunça söwdalara gatnaşmaktan çetleşdirilip bilner:

5.5.1. Ygtyýarlandyryjy edara tarapyndan şu treýdere berlen hünär şahadatnamasynyň hereketiniň togtadylmagy ýa-da onuň ýatyrylmagy. Bu bölümiň güýji diňe "L", "G" toparlary bolan Gazna biržasynyň agzasynyň treýderine degişlidir;

5.5.2. Hereket edýän kanunçylygyň, Biržanyň tertipnamasynyň, şu Tertibiň we Biržanyň agzalarynyň we olaryň treýderleriniň işini tertipleşdirýän Biržanyň içerki resminamalarynyň talaplarynyň berjaý edilmezligi;

5.5.3. Treýder tarapyndan Gazna biržasynda baglaşylan geleşikleriň şertleriniň, olary baglaşmagyň tertibiniň bozulmagy;

5.5.4. Treýder babatynda güýje giren kazyýetiň çözgüdi;

5.5.5. Treýder tarapyndan onuň Gazna biržasyndaky söwdalara gatnaşýandygy üçin alnan we Gazna biržasynyň içerki resminamalaryna laýyklykda täjirçilik syrına ýa-da gizlin maglumatlara degişli edilen maglumatlaryň aýratyn rugsat almazdan ýaýradylmagy ýa-da üçünji taraplara berilmegi.

5.6. Gazna biržasynyň agzasynyň ähli treýderleriniň belli bir maliýe guraly boýunça söwdalara gatnaşmaktan çetleşdirilmegi Gazna biržasynyň agzasynyň özüniň şu söwdalara gatnaşmaktan çetleşdirilendigini aňladýar.

5.7. Şu Tertibiň 26-njy bölümünde görkezilen ýagdaýdan başga-da, Gazna biržasynyň agzasy Gazna biržasynyň çözgüdi bilen şu aşakdaky esaslar boýunça Gazna biržasynyň söwdalaryna gatnaşmaktan çetleşdirilip bilner:

5.7.1. Ygtyýarlylandyryjy edara tarapyndan Gazna biržasynyň şu agzasyna gymmatly kagyrlar bazarynda dellalçylyk we dilerlik işini amala aşyrmak üçin berlen ygtyýarnamanyň ýa-da Gazna biržasynyň agzasyna Türkmenistanyň gymmatly kagyrlar bazarynda dellalçylyk we dilerlik işini amala aşyrmaga hukuk berýän başga bir resminamanyň hereketiniň togtadylmagy ýa-da bes edilmegi;

5.7.2. Hereket edýän kanunçylygyň, Gazna biržasynyň tertipnamasynyň, şu Tertibiň we Gazna biržasynyň agzalarynyň we olaryň treýderleriniň işini tertipleşdirýän Gazna biržasynyň içerki resminamalarynyň talaplarynyň berjaý edilmezligi;

5.7.3. Agzalyk gatançlarynyň we gazna biržasynyň ýygymalarynyň tölenmezligi, öz wagtynda ýa-da doly möçberde tölenmezligi;

5.7.4. Gazna biržasynyň agzasy tarapyndan Gazna biržasynda baglaşylan geleşikleriň şertleriniň, olary baglaşmagyň tertibiniň bozulmagy;

5.7.5. Gazna biržasynyň agzasy babatynda güýje giren kazyýetiň çözgüdi;

5.7.6. Gazna biržasynyň agzasy tarapyndan onuň Gazna biržasyndaky agzalygy bilen bagly alnan we Gazna biržasynyň içerki resminamalaryna laýyklykda täjirçilik syryna degişli edilen maglumatlaryň aýratyn rugsat almazdan ýaýradylmagy ýa-da üçünji taraplara berilmegi.

5.8. Gazna biržasynyň agzasynyň özüne berlen agzalyk toparyna laýyk gelýän ähli maliýe gurallary boýunça söwdalara gatnaşmaktan çetleşdirilmegi hem-de onuň Gazna biržasynda agzalygynyň togtadylmagyny aňladýar.

5.9. Gazna biržasynyň agzasyny ýa-da onuň treýderlerini söwdalara gatnaşmaktan çetleşdirmek baradaky Gazna biržasynyň çözgüdinden Gazna biržasynyň geňeşine şikaýat edilip bilner.

Gazna biržasynyň geňeşine Gazna biržasynyň agzasyny ýa-da onuň treýderlerini söwdalara gatnaşmaktan çetleşdirmek baradaky Gazna biržasynyň çözgüdinden şikaýat edilmegi çözgüdiň hereketini wagtlaýyn togtatmaýar.

Berlen şikaýata Gazna biržasynyň geňeşinde şikaýatyň alnan gününden soň 10 iş gününüň dowamynda seredilýär.

5.10. Söwdalara gatnaşmaktan wagtlaýyn çetleşdirilmäge getiren şertler aradan aýrylandan soň Gazna biržasynyň agzasy ýa-da onuň treýderi Gazna biržasynyň çözgüdi bilen söwdalara goýberilýär. Şeýle hem, Gazna biržasynyň agzasy, Gazna biržasynyň içerki resminamalara laýyklykda, 2 ýa-da 3 gezek Gazna biržasynyň söwdalaryna gatnaşmaktan çetleşdirilen ýagdaýynda, onuň agzalygy togtadylýar.

VI. Agzalyk gatançlary we gazna biržasynyň ýygymlary

6.1. Gazna biržasynyň agzalary, berlen agzalyk toparyna laýyklykda, Gazna biržasynyň içerki resminamalarynda bellenen düzümde, möçberde, möhletde tertipde giriş we döwürleýin agzalyk gatançlaryny, gazna biržasynyň ýygymlaryny töleýärler.

6.2. Gazna biržasynda agza bolmak togtadylan halatynda, ozal tölenen agzalyk gatançlary we gazna biržasynyň ýygymlary gaýtarylyp berilmeýär.

VII. Biržanyň agzalarynyň hukuklary we borçlary

7.1. Gazna biržasynyň agzalarynyň şu hukuklary bardyr:

7.1.1. Özüne berlen agzalyk toparyna laýyk gelýän maliýe gurallary boýunça Gazna birža söwdalaryna gatnaşmak;

7.1.2. Gazna biržadan özüniň Gazna biržadaky işini amala aşyrmak üçin zerur we ýeterlik derejedäki maglumatlary almak;

7.1.3. Gazna biržasynyň söwda, hasaplaşyk we maglumat işiniň meseleleri we beýleki meseleler boýunça teklipleri Gazna biržasynyň geňeşiniň, Gazna biržasynyň agzalarynyň umumy ýygynagynyň garamagyna hödürlemek;

7.1.4. Özüne berlen agzalyk toparyna laýyklykda, Gazna biržasynyň agzalarynyň umumy ýygynagyna we işine gatnaşmak;

7.2. Gazna biržasynyň agzasy şulara borçlydyr:

7.2.1. Hereket edýän kanunçylygyň, Gazna biržasynyň tertipnamasynyň, şu Tertibiň we Gazna biržasynyň agzalarynyň we olaryň treýderleriniň işini tertipleşdirýän Gazna biržasynyň içerki resminamalarynyň talaplaryny berjaý etmek;

7.2.2. Özüne berlen agzalyk toparyna laýyklykda, Gazna biržada bellenen düzümde, möçberlerde, möhletlerde tertipde giriş we döwürleýin agzalyk gatançlaryny, Gazna birža ýygymlaryny tölemek;

7.2.3. Gazna birža söwdalarynda, Gazna biržasynyň, Gazna biržasynyň beýleki agzalarynyň, maliýe gurallarynyň emitentleriniň we maýa goýumçylaryň (Gazna biržasynyň agzalarynyň) bähbitlerini çäklendirmän diňe adalatlylyk we deň hukuklylyk ýörelgeleri esasynda geleşikleri baglaşmak;

7.2.4. Maliýe gurallary bilen Gazna biržada baglaşylan geleşiklerden gelip çykýan borçnamalary, şeýle hem hereket edýän kanunçylygyň, Gazna biržasynyň tertipnamasynyň, şu Tertibiň we Gazna biržasynyň agzalarynyň we olaryň treýderleriniň işini tertipleşdirýän Gazna biržasynyň içerki resminamalarynyň talaplaryna esaslanýan beýleki borçnamalary öz wagtynda, dogry we dolulygyna ýerine ýetirmek;

7.2.5. Gazna biržasynyň şu agzasy tarapyndan onuň Gazna biržadaky agzalygy bilen bagly alnan we Gazna biržasynyň içerki resminamalaryna laýyklykda täjirçilik syryna ýa-da gizlin maglumatlara degişli edilen maglumatlary aýratyn rugsat almazdan ýaýratmazlyk ýa-da üçünji taraplara bermezlik;

7.2.6. Gazna biržasynyň şu agzasynyň esaslandyryş resminamalaryna üýtgetmeler we goşmaçalar girizilen ýagdaýynda üýtgetmeleriň we goşmaçalaryň bellenen tertipde tassyklanan nusgalaryny, şeýle hem, hereket edýän kanunçylyga laýyklykda şunuň ýaly bellige almak talap edilýän bolsa, girizilen üýtgetmeleriň we goşmaçalaryň döwlet tarapyndan bellige alnandygyny (Gazna biržasynyň agzasynyň döwlet tarapyndan gaýtadan bellige alnandygyny) tassyklaýan resminamalary baş iş günü dowamynda Gazna birža bermek;

7.2.7. Her çärýekde, hasabat döwründen soňky aýyň onundan gijä galman, Gazna birža maliýe hasabatlylygyny (buhgalterçilik balansyny, peýdalar we ýitgiler baradaky hasabaty) bermek; nagt pul dolanyşyk hasabatyny bermek we başgalar;

7.2.8. Her aýda, hasabat aýyndan soňky aýyň onundan gijä galman, Gazna birža maliýe hasabatlylygyny (Türkmenistanyň Merkezi bankynyň görnüşi boýunça buhgalterçilik balansyny, prudensial kadalaryň hasaplamasyny) bermek. Bu bölümçäniň täsiri diňe "B" derejesi bolan Gazna birža agzalaryna degişlidir;

7.2.9. Ygtyýarlylandyryjy edara tarapyndan özi, özüniň işgärleri babatynda temmi çäresiniň berilendigi barada 3 iş gününüň dowamynda Gazna biržasyny habarly etmek;

7.2.10. Özüniň treýderleriniň düzümindäki islendik üýtgemeler barada Gazna birža maglumat bermek we şunuň ýaly maglumatlaryň berilmezliginiň ýa-da öz wagtynda berilmändiginiň netijeleri üçin doly jogapkärçilik çekmek;

7.2.11. Gazna biržasynyň agzasynyň täze paýdary bellige alnan pursatyndan on iş gününüň dowamynda Gazna biržasynyň şu agzasynyň esaslyk maýasynda baş we ondan köp göterim möçberinde paýlary bolan paýdarlarynyň düzüminde bolup geçen üýtgemeler barada Gazna birža habar bermek.

7.3. Gazna biržasynyň agzalaryna özleriniň Gazna biržadaky ýerlerini degişli topardaky Gazna birža agzalary bolup durmaýan taraplara peýdalanmaga bermek gadagan edilýär.

VIII. Gazna biržada agzalygy togtatmak

8.1. Bir ýa-da ähli toparlar boýunça Gazna biržada agzalyk Gazna birža geňeşiniň çözgüdiniň esasynda şu ýagdaýlarda togtadylýar:

8.1.1. Gazna biržasynyň agzalarynyň meýletin çykmagy ýa-da belli bir topary boýunça agzalykdan ýüz döndermegi;

8.1.2. Gazna biržasynyň agzasynyň edara görnüşli tarap hökmünde ýatyrylmagy ýa-da onuň üýtgedip guralmagy, şunda onuň hukuk oruntularynyň Türkmenistanyň gymmatly kagyzzar bazarynda dellalçylyk we dilerlik işini amala aşyrmaga hukugy bolmaz;

8.1.3. Gazna birža geňeşiniň çözgüdi boýunça şu aşakdaky esaslarda Gazna biržasynyň agzalarynyň hataryndan çykarylmagy:

- Ygtyýarlandyryjy edara tarapyndan şu gurama berlen, gymmatly kagyrlar bazarynda dellalçylyk we dilerlik işini amala aşyrmak üçin ygtyýarnamanyň hereketiniň togtadylmagy;
- Türkmenistanyň Merkezi bankynyň Türkmenistanyň çäklerinde daşary ýurt pullarynda bank amallaryny geçirmek üçin ygtyýarnamasynyň hereketiniň togtadylmagy. Şu bölümiň täsiri diňe Biržanyň "B" derejeli agzalaryna degişlidir;
- Şu guramanyň Türkmenistanyň hereket edýän kanunçylygynyň, Gazna biržasynyň tertipnamasynyň, şu Tertibiň we Gazna biržasynyň agzalarynyň we olaryň treýderleriniň işini tertipleşdirýän Gazna biržasynyň içerki kadalaryny bozmagy bilen baglanyşykly onuň Gazna birža söwdalaryna gatnaşmaktan (iki ýa-da üç) gezek wagtlaýyn çetleşdirilmegi;
- Gazna birža söwdalarynda maliýe gurallary bilen baglaşylan geleşikler boýunça geleşikleriň bozulmagyna getiren derejede borçnamalaryň (iki ýa-da üç) gezek ýerine ýetirilmezligi;
- Gazna biržasynyň içerki resminamalarynda bellenen borçlaryň doly ýerine ýetirilmezligi ýa-da talabalaýyk ýerine ýetirilmezligi.

8.2. Gazna birža geňeşiniň Gazna biržasynyň agzasyny agzalykdan çykarmak hakynda çözüdi barada habar şunuň ýaly çözüdiň kabul edilen gününden soňky iş günden gijä galman iberilýär. Şunda bu Gazna biržasynyň agzasynda Gazna birža söwdalarynda ozal baglaşylan geleşikleri ýerine ýetirmek boýunça hukuklar we borçlar saklanyp galýar.

8.3. Gazna birža geňeşi tarapyndan başgaça bellenenmedik bolsa, Gazna biržada agzalyk Gazna birža geňeşi tarapyndan degişli çözüdi kabul edilenden soňky iş gününden togtadylýar.

8.4. Gazna birža geňeşiniň Gazna biržasynyň agzalarynyň hataryndan çykarmak baradaky Biržanyň geňeşiniň çözüdinden Türkmenistanyň hereket edýän kanunçylygyna laýyklykda, kazyýet tertibinde şikayät edilip bilner.

IX. Jedellere seretmek

9.1. Gazna biržasynyň agzalarynyň arasynda, Gazna birža bilen onuň agzalarynyň arasynda ýüze çykýan jedeller we düşünişmezlikler (Gazna biržada agzalygy

togtatkamak boýunça jedeller we düşünişmezlikler muña girmeyär), gepleşikler ýoly bilen özara çözülmäge degişlidir.

9.2. Gepleşikler ýoly bilen özara kabul ederlikli düşünişmezlik çözüdi tapmagyň mümkin bolmadyk ýagdaýynda düzgünleşdirilmedik jedel taraplaryň ylalaşygy boýunça kazyýet tertibinde seretmek üçin berlip bilner (Gazna biržada agzalygy togtatkamak meseleleri boýunça jedeller we konfliktler muña girmeyär).

Goşundy № 1

**Gazna biržasynyň agzalygyna kabul etmek barada
ARZA**

(mysaly görnüş)

(firma blankynda)

Birža geňeşi

(Döwlet tarapyndan bellige alnandygy (soňky gezek gaýtadan bellige alnandygy) hakynda şahadatnama laýyklykda arza bereniň doly ady)

_____ topary boýunça

(agzalyk topary)

Gazna biržasynyň agzalygyna kabul etmegi haýyş edýäris.

Şunuň bilen Biržanyň tertipnamasynyň, Biržada agzalyk hakynda tertibiň we biržanyň onuň agzalarynyň işini tertipleşdirýän içerki resminamalarynyň kadalaryny berjaý etmäge borçlanýarys.

Şu arzanyň ýanyna şu resminamalar goşulýar _____

(sahypalarynyň sanyny görkezmek bilen, resminamalary sanap geçmeli)

Ýolbaşçy (wezipesi)

Baş buhgalter

M.Ý.

TREÝDERLERIŇ SANAWY

Üns beriň: agzalygyň her bir topary boýunça (her bir maliýe guraly boýunça) aýratynlykda doldurylýar

Söwdalara gatnaşygy _____
(doly ady)

Agzalyk topary _____

List _____ (listiň tertip belgisi)

(Sene) __ - den _____ güýje girýär.

Ozal berlen sanawa goşmaça _____

Ozal berlen sanawyň ýerine _____

T/№ _____

Toparlar _____

Wezipe, telefon _____

Familiýasy, ady, atasynyň ady _____

Gollaryň nusgasy _____

_____

Ýokarda görkezilen adamlar biržanyň içerki resminamalaryna laýyklykda geleşikleri baglaşmak, pul serişdelerine we maliýe gurallaryna ygtyýar etmek we söwdalara biziň gatnaşmagymyz bilen baglanyşykly beýleki hereketleri ýerine ýetirmek hukugy bilen biziň adymyzdan gazna biržadaky söwdalara gatnaşmaga ygtyýarlydyrlar.

Ýokarda görkezilen adamlaryň şu resminamada berlen ygtyýarlyklardan gelip çykýan hereketleri üçin doly jogapkärçiligi üstümize alýarys.

Ýolbaşçy (wezipesi)

Baş buhgalter

M.Ý.

**Gazna biržasynyň agzalygyna kabul etmek üçin
MAGLUMATNAMA**

1. UMUMY MAGLUMATLAR

1. Ýuridiki şahsyň doly ady

Ýuridiki şahsyň tertipnamasynda başga dillerde hem atlandyrylan bolsa olary hem görkezmeli

2. Edara görnüşli taraplaryň ýeke täk döwlet sanawyndaky maglumatlar

Bellige alan edara, bellige alnan wagty, ýeri we belgisi

3S. Gymmat bahaly kagyz bazarynda hünärli gatnaşyjy hökmünde hasaba alynmagy *

Ygtyýarnamanyň belgisi we berlen senesi.

4. Hukuk salgysy we hakyky ýerleşýän salgysy

5. Iş telefon belgileri

6. Faks belgileri

7. Elektron poçta
8. Web saýt
9. Bank rekwizitleri
10. Paýdarlary, şahamçalary, golçur kärhanalary we wekillikleri barada maglumatlar
11. Agzalygy bolan birleşmeler
12. Habarlaşmak üçin berkidilen işgär barada maglumat
F.A.A., eýeleýän wezipesi we aragatnaşyk maglumatlary görkezilmeli

2. ÝURIDIKI ŞAHSYŇ PAÝDARLARYNYŇ UMUMY ÝYGNAGYNYŇ AGZALARY

T/b.	Wezipesi	F.A.A.	Doglan ýyly-raýatlygy
.			
.			

.			
---	--	--	--

3. ÝURIDIKI ŞAHSYŇ GÖZEGÇILIK GEŇEŞINIŇ AGZALARY

TT/b	Wezipesi	F.A.A.	Doglan ýyly-raýatlygy
.			
.			
.			

4. IRI PAÝDARLAR BARADA MAGLUMAT

* Bu ýerde agzalyga dalaşgär edara görnüşli şahsda 10% we ondan köp gatnaşykda gönümel ýa-da onuň esaslandyryjylarynyň ýa-da paýdarlarynyň biri bolup durýan başga tarapyň esaslandyryjysy ýa-da paýdary bolup çykyş edýän taraplar barada maglumatlar girizilmeli.

4.1. Fiziki şahslar

T/b	F.A.A.	Doglan wagty-raýatlygy	Ýaşayan ýeri	Işleýän ýeri	Paýy
.					
.					
.					

4.2. Ýuridiki şahslar

T/b	Doly ady	Hasaba alnan begisi, hasaba alan edaranyň ady, senesi we ýeri	Ýerleşýän ýeri	Esasy alyp barýan işi	Paýy
.					
.					

[Ýolbaşçy]

[goly]

[Familiýasy, ady]

[Möhür]

sene

Goşundy № 4

**__BELGILI
AGZALYK BARADA
ŞERTNAMA**

«__»_____2017 ý

ş. Aşgabat

Mundan beýläk «Birža» diýlip atlandyrylýan, Tertipnama esasynda hereket edýän Baş direktor A.Daňatarowyň wekilçilik etmeginde, «Aşgabat gazna biržasy» ýapyk görnüşli paýdarlar jemgyýeti bir tarapdan, we mundan beýläk «Biržanyň agzasy» diýlip atlandyrylýan, [Biržanyň agzasynyň doly ady we onuň guramaçylyk-hukuk görnüşü] beýleki tarapdan, Birža we Biržanyň agzasy mundan beýläk bilelikde «Taraflar» we her biri aýratynlykda «Taraş» diýlip atlandyrylýan, şu Şertnamany baglaşdylar (mundan beýläk – Şertnama).

1. Şertnamanyň mazmuny

1.1. Agzalyk Tertibi (mundan beýläk – Tertip), Biržanyň beýleki içerki resminamalaryna we Türkmenistanyň kanunçylygyna laýyklykda Taraplaryň Birža agzalygy bilen bagly bolan gatnaşyklary şu Şertnamanyň mazmunyny düzýär.

1.2. Şunluk-da Biržanyň agzasy:

a) Tertip we Biržanyň beýleki içerki resminamalary bilen tanyşandygyny, olarda beýan edilen kadalaşdyryjy düzgünlere düşünyändigini, şeýle hem olar bilen doly ylalaşandygyny tassyklaýar;

b) Tertipde we Biržanyň beýleki içerki resminamalarynda göz önünde tutulan talaplary we borçnamalary berjaý etmäge borçlanýar.

2. Taraplaryň jogapkärçiligi

2.1. Taraplar şu Şertnamadan we Biržanyň içerki resminamalaryndan gelip çykýan borçnamalaryny ýerine ýetirmeyändikleri ýa-da talabalaýyk ýerine ýetirmeyändikleri üçin Türkmenistanyň kanunçylygyna we Biržanyň içerki resminamalaryna laýyklykda jogapkärçilik çekýärler.

2.2. Şunluk-da Biržanyň agzasy Biržanyň içerki resminamalary bilen kesgitlenen ähli puşmana pullar (jerimeler), olaryň möçberleri, olary tölemegiň şertleri we tertipleri barada habarlydygyny tassyklaýar, şeýle hem bellenen puşmana pullar, olaryň möçberleri we olary tölemek tertibi bilen doly ylalaşýar.

2.3. Taraplar şu maddanyň şertlerini Taraplaryň arasyndaky puşmana puly hakyndaky ylalaşyk diýip kabul etýärler.

3. Adatdan daşary ýagdaýlar (Fors-mažor)

3.1. Taraplar öz gözegçiliginde ýa-da täsirinde bolmadyk öňüni alyp bolmaýan güýçleriň täsiri netijesinde şu Şertnama boýunça borçnamalaryny bölekleyin ýa-da doly ýerine ýetirmeyändikleri üçin jogapkärçilikden boşadylýarlar.

3.2. Öňüni alyp bolmaýan güýçler diýlip, eger şu Şertnamanyň ýerine ýetirilmegine gös-göni täsir eden bolsa, Taraplara bagly bolmadyk, öňüni alyp bolmaýan,

Şertnama baglaşylandan soň ýüze çykan hadysalara düşünilýär we olar özünde aşakdakylary jemleýär:

- Tebigy betbagtçylyklar, epidemiýalar, partlamalar, ýangynlar, uruşlar, öňüni alyp bolmaýan ýagdaýlaryň ýüze çykan çägindäki ýurduň ygtyýarly edaralary tarapyndan tassyklanyp bilinjek beýleki ýagdaýlar.

3.3. Şunuň bilen birlikde, Taraplaryň şu Şertnama boýunça borçnamalaryny ýerine ýetirmeginiň möhleti öňüni alyp bolmaýan güýçleriň hereket edýän döwrüne laýyklykda yza süýşürilýär.

3.4. Şu Şertnama boýunça öz borçnamalaryny ýerine ýetirip bilmeýän Tarap beýleki Tarapy ýazmaça görnüşde şeýle ýagdaýyň ýüze çykandygy we gutarandygy barada dessine, ýöne olaryň ýüze çykan pursatyndan başlap, 10 (on) iş gününden gijä galman habarly etmäge borçlanýar. Habarnama ýeňip bolmaýan güýjiň ýüze çykandygy we häsiýeti baradaky maglumatlary özünde jemlemelidir. Wagtynda habar bermezlik, ýa-da öňüni alyp bolmaýan güýjiň ýagdaýlary hakynda habar bermäniň bolmazlygy degişli Tarapy geljekde olara salgylanmaga bolan hukukdan mahrum edýär.

3.5. Ýüze çykan öňüni alyp bolmaýan güýç ygtyýarly edara tarapyndan ýazmaça görnüşde tassyklanmalydyr.

3.6. Eger öňüni alyp bolmaýan güýçler 30 (otuz) günden köp dowam etse, onda Taraplar nähili çäreleri görmegiň gerekdigini ara alyp maslahatlaşmak üçin duşuşarlar. Eger Taraplar geljekki 30 (otuz) günüň dowamynda şertleşip bilmeseler, onda Taraplaryň her biri şu Şertnamany ýatyrmaga haklydyr.

4. Şertnamanyň möhleti we jemleýji düzgünler

4.1. Şertnama Taraplar tarapyndan gol çekilenden soň güýje girýär.

4.2. Şertnama Türkmenistanyň kanunçylygy bilen düzgünleşdirilýär.

4.3. Türkmenistanyň kanunçylygynda we Biržanyň içerki resminamalarynda göz önünde tutulan kadalaryň esasynda, şeýle hem şu Şertnamanyň 3-nji maddasynyň 3.6. punktyna we 4-nji maddasynyň 4.4. punktyna laýyklykda Şertnamanyň güýji ýatyrylyp bilner.

4.4. Biržanyň agzasy Biržanyň içerki resminamalaryna girizilýän üýtgetmeler we goşmaçalar bilen ylalaşmaýan ýagdaýynda, ol şu Şertnamany ýerine ýetirmekden ýüz döndürip biler. Şeýle ýagdaýa, Birža agzasynyň Biržanyň agzalygyndan meýletin çykmagy diýlip düşünilşer we bu babatda Biržanyň degişli çözüdi kabul edilenden soň Şertnamanyň güýji ýatyrylýar.

4.5. Eger-de Türkmenistanyň kanunçylygynda we Biržanyň içerki resminamalarynda başgaça belenmedik bolsa, onda Biržanyň agzasy şu Şertnamadan gelip çykýan hukuklaryny we borçlaryny üçünji taraplara berip bilmez.

5. Taraplaryň hukuk salgylary we bank maglumatlary

6. Taraplaryň gollary